

Zomer 2026

De Natuurkijker

Nieuwsblad van IVN en KNNV Amersfoort e.o.

Groene Markt op Park Schothorst - Een natte grassenles -
Aftrap filmfestival IVN-jubileumjaar - Eemstruiners spotten
vogels - Fotopagina - Een andere kijk op vliegen - Een
nieuwe spin voor Nederland: vlekpootkabelspin -
Oorwormen - Landgoed Geerestein - Mijn favoriete plek -
Werkgroep in beeld

ivn natuur
educatie
50 jaar Amersfoort e.o.

Groene Markt op Park Schothorst

Tekst: Paul Vriesekoop, foto's: Ajan Saaltink

IVN heeft zich op 7 juni op de Groene Markt sterk gepresenteerd. De kraam had veel belangstelling, met een voorvertoning van wat foto's van de fotografie werkgroep. Ook de burgemeester kwam even buurten

Anneke Abma attendeerde iedereen op het 50-jarig IVN-jubiläum

De burgemeester was sterk geïnteresseerd in onze fotografie-werkgroep

bij onze kraam. De burgemeester opende de Groene Markt in verband met het 10 jarig jubileum van het Groene Huis. Natuurlijk alle mogelijke toelichting op wat wij als IVN Amersfoort eo allemaal doen.

Een prachtig uitgedoste 'groene IVN-ster' liep rond om iedereen attent te maken op ons vijftigjarig jubileum en het jubileum-feest op 13 september. Natuurlijk was er ook veel aandacht voor de jeugd met een uitgezette speurtocht. Zoals elk jaar weer een heel geslaagde dag, die regechtig begon maar heel zonnig eindigde.

De belangstelling voor de uitdagende kids-speurtocht was weer overweldigend

Een natte grassenles

Tekst: Arie van den Bremer

We hadden een grassenles gepland op maandag 8 juni. Het idee van Renée van Assema was om dat te doen achter het restaurant bij Elisabeth Groen. Dat is om 19.00 uur dicht en dan kun je mooi gebruik maken van de tafels en banken op het terras daarachter. Ik had een aantal grassen meegebracht en ook de acht andere deelnemers hadden grassen bij zich. De weersverwachting was onheilspellend, maar uitstellen is toch lastig als je al een hele verzameling grassen bij elkaar hebt...

En toen kwam toch de wolkbreuk... Niet vijf minuten, maar zonder zicht op een einde... Na een tijdje onder paraplu's tegen de muur gestaan te hebben, kwam Renée met het voorstel de weg over te steken. Daar was een tentzeil op palen, met daaronder tafels en banken. Het idee werd meteen omarmd. We staken met onze grassen de weg over en we zaten mooi droog... Want nat gras en donker zijn geen ideale omstandigheden om grassen te determineren... (zie vervolg op pag. 4).

De Natuurkijker

Redactioneel

De zomer is inmiddels aangekomen en daarmee een nieuwe editie van de Natuurkijker. Deze zomereditie staat weer helemaal vol met verslagen van de activiteiten die de afgelopen tijd geweest zijn, zoals bijvoorbeeld De Eemstruiners die opzoek gingen naar bosvogels nabij Zon & Schild.

In de zomer zijn ook de insecten weer volop aanwezig, duik in een van de artikelen over vliegen (zie ook de voorplaat) of kom meer te weten over oorwormen. Mocht je liever juist geen insecten willen, is het artikel over de vlekpootkabelspin misschien wel passend. Nieuw in Nederland! In de zomer lopen ook alle planten weer flink uit, lees daar meer over in het artikel over grassen.

Verder wordt Park Schothorst er nog eens extra uitgelicht in het favoriete rondje van onze eigen Olav-Jan van Gerwen en wordt in de nieuwe rubriek Landgoederen deze keer het landgoed Geerestein in Woudenberg uitgebreid besproken. Daarnaast staan er weer prachtige foto's in deze editie verspreid door het gehele blad. Heeft u zelf mooie of bijzondere foto's, stuur deze dan vooral naar de redactie!

Goed om te weten dat de resultaten van de lezers-enquête van eind 2025 ertoe hebben geleid dat de aankondigingen van de IVN-excursies en de Groene agenda voor de komende activiteiten vanaf deze editie alleen in de Vooruitkijker verschijnt. Dat voorkomt dubbelingen. In de Natuurkijker nemen we de verslagen van interessante bijeenkomsten en gebeurtenissen op.

Veel leesplezier en een prachtige zomer toegewenst!

Kees de Heer, Demi Nijhuis, Nathan van Ginkel, Olav-Jan van Gerwen en Paul Vriesekoop

Deadline volgend nummer

De volgende Natuurkijker verschijnt in september 2026. De kopij moet uiterlijk 15 augustus a.s. bij ons binnen zijn, via email:

redactie.natuurkijker@gmail.com

Inhoud

2	Groene Markt op Park Schothorst
2	Een natte grassenles
4	Aftrap filmfestival IVN-jubileumjaar
5	Eemstruiners spotten vogels
6	Fotopagina
7	Een andere kijk op vliegen
8	Een nieuwe spin voor Nederland: vlekpootkabelspin
9	Oorwormen
12	Het Grand Canal van Geerestein
13	Mijn favoriete plek
15	Werkgroep in beeld

Bij de voorplaat

Vliegen zijn prachtig! Dat maakt Peter Koblenz met zijn macro-opnames van vliegen meer dan duidelijk. Op de voorpagina een gedetailleerde opname van een sluipvlieg. De fotopagina op pag. 6 bevat foto's van diverse andere vliegen. In zijn bijdrage op pag. 7 lees je meer over Peter's bijzondere passie voor het fotograferen van vliegen, inclusief tips hoe je zelf vliegen het beste op foto kunt zetten.

De Natuurkijker is het gecombineerde blad van IVN en KNNV Amersfoort e.o. Redactie: Kees de Heer, Demi Nijhuis, Nathan van Ginkel, Olav-Jan van Gerwen en Paul Vriesekoop.
email: redactie.natuurkijker@gmail.com

Het IVN en de KNNV hebben werkgroepen die zich bezig houden met onder andere vogels, planteninventarisaties, insecten, vleermuizen, natuurwandelingen, lezingen, cursussen, duurzaamheid, jeugd, ruimtelijke ordening en bomen knotten.

IVN | www.ivn.nl/amersfoort
Paul Vriesekoop, voorzitter
email: info@ivnamersfoort.nl

KNNV | www.knnv.nl/amersfoort
Arie van den Bremer, voorzitter a.i.
email: voorzitter@amersfoort.knnv.nl

Maar onder het tentzeil was het droog ..., foto: Arie van den Bremer

(vervolg van pag. 2) Om aan te geven dat het die avond echt over grassen ging, geven we foto's van zilverhaver en glanshaver. Zilverhaver heeft als bijzonder kenmerk dat de twee millimeter lange kafnaaldjes van iedere bloem elkaar kruisen. Daar herken je die soort gemakkelijk aan. Bij glanshaver heeft iedere bloem slechts één lange kafnaald.

Diverse grassen op een bank, foto: Bas de Reus

Glanshaver, foto: Arie van den Bremer

Zilverhaver, foto: Arie van den Bremer

De KNNV staat voor leren, kennis overdragen en beleven. Dat laatste is zeer gelukt. Dat was mede te danken aan Margreet Pels Rijcken en Marjo Oosterbaan die koffie en thee hadden meegebracht. En toen werd het droog... Al met al werd het zo een onvergetelijke avond.

Aftrap filmfestival IVN-jubileumjaar

Tekst: Anneke Abma, foto's: Matthijs de Raad

In dit jubileumjaar organiseert IVN, in samenwerking met theater De Lieve Vrouw (DLV), een bijzonder filmfestival: twee avonden en een dag. Het programma is samengesteld door drie IVN-leden: Matthijs de Raad, maker van de documentaire 'Parkleven – Stadspark Schothorst door de seizoenen heen', Maurice Siteur en Anneke Abma.

Op 19 mei traptten we af met de documentaire Eat More Trees van de Vlaamse Arne Focketyn. De film laat zien hoe agroforestry (boslandbouw) landschappen kan herstellen, de biodiversiteit kan vergroten en kan bijdragen aan de bescherming van ons klimaat – en mogelijk zelfs blijvend verandert wat we eten. We hadden de primeur, want de film draait pas vanaf 2 juli in de Nederlandse bioscopen. Daarom was het een besloten, gratis voorstelling. De film werd ons door DLV aangeboden als jubileumcadeau; de thea-

terzaal hebben we zelf gehuurd. Reserveren verliep via DLV, waarbij IVN-leden voorrang kregen met een speciale actiecode. Hoewel alle 130 plaatsen waren gereserveerd, waren er uiteindelijk helaas toch zo'n twintig no-shows.

Als introductie vertoonden we een promotiefilm van IVN Landelijk

Om de film extra verdieping te geven (IVN doet tenslotte aan educatie), volgde een nabespreking onder leiding van Kees van Wegen en Hans Peter Reinders, beiden IVN-lid. Zij gingen in gesprek met vier jonge, alternatieve landbouwers, ieder met een eigen bedrijfsfilosofie. Aan de hand van vragen en stellingen bespraken zij onder meer de oplossingen uit de film,

Nagesprek 'Eat more trees' onder leiding van Kees van Wegen en Hans Peter Reinders, met v.l.n.r. Alex Schoenmakers (Voedselbos Eetgaarde, Achterveld/Stoutenburg), Erik Verhallen (Voedselbos Amersfoort/Stichting 't Aardmannetje, Tuinpark Laakzijde), Pieter Struyk (Tuinderij 't Struykgewas Scherpenzeel) en William van de Brink (De Groenteplaats, Stoutenburg; niet zichtbaar op de foto).

de toepasbaarheid daarvan in de praktijk en de alternatieven die zij zelf al inzetten. Dat leidde tot een levendige en inspirerende discussie.

Zowel de film als de nabespreking werden goed ontvangen; we kregen veel positieve reacties. De volgende filmavond zal op **dinsdagavond 13 oktober** zijn. Houd onze website in de gaten!

Eemstruiners spotten vogels

Tekst: Henriette

De Eemstruiners hebben vogels gespot in de bossen van Zon & Schild. Met negen jongens, een meisje en vier vrouw leiding gingen we op de zonnige morgen van zaterdag 11 april 2026 naar het bos achter de gebouwen van Zon & Schild. Drie vogels stonden centraal: vink, tjiftjaf en grote bonte specht.

We lieten de kinderen eerst alleen de geluiden horen van deze drie vogels. Ze klonken van onze telefoons, maar al snel hoorden we ze ook in het echt. Met de kinderen gingen we daarna 'opmerkzaam wandelen': zoveel mogelijk in stilte en steeds met zo'n tien meter tussen ons in liepen we in een lange rij door het bos, al luisterend. Daar stopten we op een mooie plek, vlakbij een 'spechtenflat'.

We lieten de plaatjes van de drie vogels zien. De kinderen gingen ervaren hoe weinig een vogeltje weegt: vink 19 -23 gram, grote bonte specht 70 – 100 gram, tjiftjaf 6 – 9 gram. We lieten ze zoeken naar iets met ongeveer hetzelfde gewicht. Er werden dennen-appels, takjes, steentjes en blaadjes op de weegschaaltjes gelegd.

Vervolgens las Tamara 'Het gesprek van de grote bonte specht en de boomklever' voor, uit 'Vogels in gesprek', het boekje dat is geschreven door de Amersfoortse vogelaar Kees Quaadgras en uitgegeven ter ere van het 50 jarig bestaan van IVN Amersfoort e.o. Alle aanwezige kinderen hebben dit boek na afloop meegekregen.

Na de drink- en eetpauze maakten we met elkaar een groot 'vogelnest'. Alle kinderen pasten erin... Daarna volgde een vogelquiz. We noemden een kenmerk van een van de drie vogels en de kinderen kruisten aan bij welke vogel dit kenmerk hoorde. Bijvoorbeeld: 'Ik heb geen zwart in mijn verenkleed', 'Ik ben een echte zaadeter' of 'Ik zing mijn eigen naam'.

Terwijl we terugliepen, zochten we nog naar sporen van vogels. We vonden veren, piksporen in de bast van een boom, afgegeten kegels en mogelijke holletjes. We zagen natuurlijk nog veel meer: bijzondere torren en de bijzondere voorjaarskluifzwam.

Vogelnest van Eemstruiners, foto: Tamara Vreeswijk

Fotopagina

Foto's: Peter Koblenz

Bloemvlieg

Ringpootroofvlieg

Kleine knoopkruidboorvlieg

Gewone bladjager

Stekelsluisvlieg

Grote dansvlieg

Stadsreus

Gewone goudoogdaas

Een andere kijk op vliegen

Tekst en foto's: Peter Koblens

De zomer staat voor mij in het teken van het zoeken (en fotograferen) van insecten. Insecten hebben het de laatste jaren erg moeilijk. Grote aantallen verdwijnen uit ons landschap en onze tuinen. Natuurorganisaties proberen op allerlei manieren deze achteruitgang tegen te houden, met wisselende resultaten.

Ik hoef voor de lezer van de Natuurkijker het belang van insecten niet te benadrukken. Daarom wil ik met dit artikelje de schoonheid van deze dieren laten zien en richt ik me in het bijzonder op een wat minder geliefde soort: de vlieg. Als je op het internet gaat zoeken naar vliegen, is 80% van de hits sites van bedrijven of organisaties die zich bezig houden met het vernietigen van vliegen. Hoezo ongeliefd?

Vliegen (en muggen) worden tweevleugelige genoemd (Diptera: Di-twee en Ptera-vleugels). Ze onderscheiden zich van andere insecten doordat de achtervleugels zijn omgevormd tot haltertjes. Deze spelen een rol bij de balans tijdens het vliegen. Dit is het belangrijkste onderscheid bij het herkennen van vliegen.

Veel vliegen hebben het standaard vliegenuiterlijk met een breed borststuk en stevige beborstelde poten en een relatief kort en breed achterlijf. Ook zijn de twee antennes op het voorhoofd van de vlieg, in tegenstelling tot de vliesvleugeligen (o.a. bijen en wespen), kort en bestaan ze vrijwel altijd uit een verdikt begin waar een sprietje uit komt. Uitzondering hierop zijn soorten die juist zoveel mogelijk proberen te lijken op vliesvleugeligen, zoals bijvoorbeeld de fopwesp.

Grote fopwesp

Verder hebben vliegen relatief grote facetogen (sapro-myza), zie ook de foto op de voorpagina.

In Nederland zijn er ongeveer 6500 soorten vliegen bekend waaronder meer dan 100 familiesoorten. Het zal duidelijk zijn dat het mij niet gaat lukken om van

Sapromyza: het geslacht van vliegen met de grote facetogen

iedere soort een foto te kunnen scoren. Het geeft wel aan dat, wanneer je ook op pad gaat, de kans (nog steeds) groot is dat je met een paar nieuwe soorten thuiskomt.

Omdat er zoveel soorten zijn, hebben vliegen ook veel verschillende functies in de natuur. Zo zijn er rovers (zoals de roofvliegen, langpootvliegen, dansvliegen en strontvliegen) die zich richten op rondvliegende insecten. Er zijn ook aaseters, zoals vleesvliegen, die zich (of hun larven) voeden met proteïnen en een belangrijke rol vervullen in de afbraakketen, maar ook soorten waarvan de larven zich voeden met gastheren zoals de slakkendoders. De larven van deze 65 soorten vliegen voeden zich met vooral waterslakken.

De meeste soorten richten zich echter op suikers en water. Ze benutten planten door nectar en pollen op te nemen en spelen zo een belangrijke rol als bestuivers. Een bekende groep is die van de zweefvliegen (met meer dan 350 soorten de grootste familie van Nederlandse vliegen).

Met de foto's op de fotopagina (zie pag. 6) heb ik geprobeerd om de verscheidenheid aan vliegen te laten zien, zodat bij een volgend natuurbezoek ook dit 'kleine wild' wordt gezocht en gezien. Veel plezier!

Zwarte langsprietslakvlieg

Als laatste nog een enkele tip voor het zoeken en fotograferen van vliegen:

- Je vindt de meeste vliegen op of in de buurt van bloemen. Die bloemen vind je vooral in bermen. Bijvoorbeeld in Bloeidaal. Een heerlijk gebied met veel bermen langs paden in open veld maar ook langs bommenrijen.
- Benader vliegen rustig. De meeste vliegen hebben het te druk met voedsel zoeken en zijn niet geneigd om snel weg te vliegen, maar als je te abrupt beweegt vliegen ze alsnog weg.
- Je kunt kiezen voor een macrolens of voor een tele(zoom)lens. Met de eerste moet je dichtbij kunnen komen (en krijg je over het algemeen het scherpste resultaat). Lukt dat niet dan is de telezoomlens een goed alternatief. Je kunt dan meer afstand houden maar dit gaat soms ten koste van de details in je foto.

Een nieuwe spin voor Nederland: vlekpootkabelspin

Tekst en foto's: Henny de Bruin

Eind 2025 kreeg ik een melding van Waarneming.nl dat er onlangs een nieuwe spinnensoort in Nederland was gesignaleerd, namelijk de 'vlekpootkabelspin' (*Episinus maculipes*). Tot dan waren hier alleen twee andere soorten kabelspin bekend, namelijk de meest voorkomende 'gewone kabelspin' (*Episinus angulatus*) en de wat zeldzamere 'egale kabelspin' (*Episinus truncatus*). De nieuwe soort was al bekend van bijvoorbeeld België, Duitsland en Engeland, hoewel hij ook daar vrij zeldzaam is.

Vlekpootkabelspin

Om te zien of deze voor Nederland nieuwe soort misschien al eerder was aangetroffen, maar nog niet als zodanig herkend, heeft men op Waarneming.nl alle foto's van de daar ooit gemelde kabelspinnen

beoordeeld. Daaruit bleek dat al in 2014 de allereerste vlekpootkabelspin was gezien, in Haarlem. Pas in 2019 werd de volgende gevonden.

Deze laatste melding kwam uit Amersfoort, en was door mij gedaan. Ik had de spin op de buitengevel aangetroffen en ingevoerd als gewone kabelspin. Omdat ik al vele jaren regelmatig alle spinnen die ik in mijn tuin aantref met foto op Waarneming.nl zet, had men daarmee van mij een jarenlange reeks met mogelijke kandidaten. Dat gaf een verrassend resultaat, want daaruit bleek dat er sinds 2019 elk jaar een aantal in onze tuin had gezeten, en blijkbaar nog steeds zit...

Hoewel het totaal aantal meldingen van de vlekpootkabelspin bij Waarneming.nl nog steeds erg beperkt is - en meestal eenmalig - blijkt de spin zich inmiddels toch al spaarzaam over een deel van het land te hebben verspreid, met vooral meldingen uit Brabant en Zuid-Limburg.

Een kabelspin is een kleine spin, die op een aparte manier jaagt. Hij maakt geen echt web, maar trekt 's avonds een paar korte draden in de vorm van een Y of van een H, en zit dan ergens op de kruising in het midden. Als er een prooi tegen één van de draden aanloopt en blijft plakken, trekt de spin aan die draad en zo heeft hij wat te eten. Je zou denken 'dat lukt hem nooit', maar gelet op het feit dat ze niet zijn uitgestorven, blijkt dat deze manier van jagen toch voldoende succesvol is.

Het verschil van de vlekpootkabelspin met de gewone kabelspin zijn wat donkere vlekjes op - vooral - de achterpoten. Verder heeft hij een specifieke donkere band over de kop en hij is ietsje groter, maar dat is nog steeds erg klein.

Bij mij thuis vind ik de kabelspinnen bijna altijd ergens op een meter hoog tegen de witte gestucte buitengevel en daar meestal onder de vensterbanken, vaak horizontaal hangend als in een hangmatje. Soms met de pootjes wat opgetrokken - en dan is het lastig ze van de gewone kabelspin te onderscheiden - soms met enkele gestrekte poten, tegen de vangdraden aan. Soms hangen ze verticaal en met alle poten gestrekt, dan is het vaak goed te zien dat het een

Een vlekpootkabelspin in hangmat -pose

vlekpootkabelspin is. Overigens zijn ze zo klein dat je pas met de vergroting op je camera kan zien wat het - waarschijnlijk - is.

Ze hebben bij mij blijkbaar een voorkeur voor vaste objecten, dus niet op struiken die in de wind kunnen bewegen. Ze blijken weinig gevoelig voor verstoring. Hooguit trekken ze hun hangdraad wat in, waardoor ze wat hoger komen te hangen. Of ze laten de draad vieren, zodat ze wat zakken. Ze verdwijnen zelden naar een schuilhoek.

Onlangs heb ik ook een paring gezien. Het stel hing - zo te zien - aan één dikke draad, met het mannetje verticaal met de kop naar beneden boven het horizontaal op de rug 'liggende' vrouwtje. Na circa vijf minuten liet het mannetje zich razendsnel zakken en kroop het vrouwtje aan haar draad omhoog. Wat er precies gebeurde, was vanwege de minieme afmetingen niet echt te volgen en zelfs niet op de gemaakte foto's te zien.

Parende vlekpootkabelspinnen

Inmiddels is de spin toegevoegd aan het Nederlands Soortenregister. Een oude alternatieve naam was struikkabelspin, maar nu heet hij dus officieel vlekpootkabelspin.

Oorwormen

Tekst: Paul Vriesekoop

Een gezicht als een oorworm is meestal geen compliment, en een oorworm blijft maar in je hoofd zitten. Maar oorwormen zijn geen wormen en zitten ook niet in je oor. Wat zijn het dan wel?

Er zijn ongeveer 1800 soorten oorwormen beschreven; in vergelijking met andere insecten vormen de

oorwormen een relatief kleine groep. In tegenstelling tot de meeste insecten zijn de oorwormen weinig gespecialiseerd. Alle oorwormen zien er ongeveer hetzelfde uit; alleen de kleuren en afmetingen kunnen enigszins verschillen.

Oorwormen zijn typisch kruipende insecten. Hoewel ze in aanleg vier vleugels bezitten, vliegen ze zelden tot nooit. Oorwormen houden zich op in plantendelen zoals bloemen, achter loszittende boomschors en onder bladeren. Ze verkiezen een vochtige omgeving omdat ze gevoelig zijn voor uitdroging. Ik trof ze vaak aan in de bakelieten koppen van schrikdraadpalen, wanneer ik vroeger bij het verzetten van de koeien de schrikdraad uit die koppen moest halen.

De meeste soorten zijn alleseters die leven van plantendelen, dood materiaal en kleine diertjes. In Europa is de bekendste en meest algemene vertegenwoordiger de gewone oorworm (*Forficula auricularia*). Deze soort komt in België en Nederland algemeen voor; daarnaast komen er nog enkele minder algemene soorten oorwormen voor.

Op enkele uitzonderingen na hebben alle oorwormen twee karakteristieke tangachtige aanhangsels aan het achterlijf. Deze tangen worden weliswaar bij verstoring omhooggehouden maar hebben voornamelijk een afschrikkende functie. Een oorworm kan niet steken met deze aanhangsels zoals angeldragende insecten dat doen. Een 'kneep' van een oorworm is bij de mens wel voelbaar maar zal geen verwondingen toebrengen.

De wetenschappelijke naam van de oorwormen is *Dermaptera*. Deze naam betekent letterlijk huidvleugelingen (*derma* = huid, *ptera* = gevleugeld) en verwijst naar de dunne en vliezige achtervleugels waarmee een aantal soorten kan vliegen.

Gewone oorworm (vrouwtje). Bron: Wikimedia Commons.

Nederlandse naam

De Nederlandse naam oor-worm is in twee opzichten onjuist; oorwormen zijn géén wormen en zijn evenmin aangepast aan een verblijf in het oor van dieren of mensen. Omdat ze dikwijls in nauwe spleten aangetroffen worden, werd wel gedacht dat ze zich in de gehoороpening van mensen ophouden. Een meer aannemelijke verklaring is dat de vorm van de opengespreide vliezige vleugels een gelijkenis ver-

toont met het menselijk oor. De oorworm werd in vroeger tijden als traditioneel medicijn tegen doofheid gezien. De gedroogde en gemalen oorwormen werden vermengd met hazen- of konijnenurine. De zo ontstane 'oorwormolie' diende vervolgens in het oor te worden aangebracht. Sommige Nederlandstaligen gebruiken eerder oorworm dan oorworm. Dat is ook terug te horen in de uitdrukkingen "Een gezicht als een oorworm" (kijken met een bozige, vertoornde blik) en een oorworm in de muziek. Oorworm is de benaming voor een melodie, of een stukje daarvan, die in het hoofd blijft hangen.

In Nederland is de bekendste oorworm in de muziek de Vogeltjesdans. Het liedje 'Wakker met een wijsje' van Kinderen voor Kinderen is ook een bekende. Misschien zit deze oorworm nu toch in uw hoofd.

Verspreiding en habitat

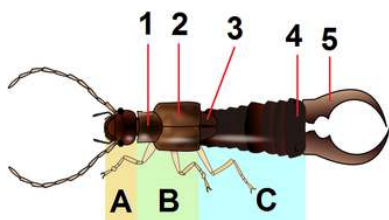
Oorwormen hebben een wereldwijde verspreiding en komen voornamelijk voor in begroeide gebieden waar voldoende schuilplaatsen voorhanden zijn. Alleen in heel koude of erg droge streken zoals woestijnen komen geen oorwormen voor. De meeste soorten leven in warme en vochtige tropische gebieden in Azië en Amerika. In het centrale en noordwestelijke deel van Europa komen slechts zeven soorten oorwormen voor.

De meeste oorwormen kunnen in het geheel niet vliegen, omdat ze geen functionele vleugels hebben; ook de sterk gevleugelde soorten vliegen slechts zelden. Sommige oorwormen hebben zich desondanks verspreid over verschillende werelddelen, wat te danken is aan het internationale goederentransport van planten en andere producten waarin zich oorwormen bevinden.

In België en Nederland komen van nature vijf verschillende soorten oorwormen voor. De bekendste soort is de grote of gewone oorworm (*Forficula auricularia*). Deze soort wordt 10 tot 16 millimeter lang, heeft een donkerbruine kleur en grote tangachtige achterlijfsaanhangsels waarvan de lengte echter variabel is.

Uiterlijke kenmerken

Oorwormen hebben een typische insectachtige bouw, met vooraan de kop (A), daarachter het borststuk (B) en ten slotte het achterlijf (C). Achter de kop is het halsschild (1) gelegen; deze plaat bedekt het

Lichaamskenmerken van de oorworm (mannetje). Bron: Wikimedia Commons.

voorste deel van het borststuk. Het achterste deel draagt de voorvleugels (2) en de achtervleugels (3). Het achterlijf wordt beschermd door platen (4) aan de bovenzijde en aan de buikzijde. Oorwormen hebben een langwerpig, afgeplat lichaam met aan de achterzijde twee duidelijk zichtbare achterlijfsaanhangsels of cerci (5).

Cerci

Het uiteinde van het achterlijf draagt de kenmerkende tangachtige achterlijfsaanhangsels. Deze structuren worden bij insecten de cerci genoemd en de speciale vorm van de cerci van oorwormen wordt forceps genoemd, wat 'schaar' betekent. De forceps zijn stijf en solide; iedere cercus bestaat uit een enkelvoudig deel en is niet gesegmenteerd.

Aan de vorm van de cerci is meestal het geslacht te herleiden; bij de mannetjes zijn de cerci vaak vergroot, die van vrouwtjes zijn kleiner en tegen elkaar gelegen. Het apparaat heeft verschillende functies;

Bij de dreighouding van de oorworm worden de cerci omhoog gekromd. Foto: Wikimedia Commons.

een oorworm kan er prooien als rupsen en vliegen mee vasthouden. De cerci worden vervolgens over het lichaam gebogen en zo wordt de prooi naar de monddelen gebracht. Ook is bekend dat mannetjes elkaar bevechten in de paartijd en de cerci als wapens gebruiken.

Levenswijze

Oorwormen verstoppen zich overdag en komen in de schemering en 's nachts tevoorschijn om voedsel te zoeken. Ze zijn aanrakingsminnend, wat betekent dat ze graag tussen de kleinste spleetjes kruipen zodat het lichaam helemaal door het substraat wordt omgeven.

Oorwormen die in meer gematigde streken leven, kennen een inactieve periode gedurende de winter die de winterslaap wordt genoemd. Ze graven een holletje in de grond of verbergen zich in scheuren in bomen of andere vorstvrije plaatsen. Bij een strenge winter echter kan de vorst het hol bereiken en kan de sterfte massaal zijn.

Oorwormen lijken op het eerste gezicht vleugelloze insecten omdat zichtbare vleugels ontbreken. Ze hebben echter in principe twee paar vleugels. Onge-

Oorwormen laten zich als ze worden verstoord op de bodem vallen en kruipen weg in de strooisellaag. Net als veel andere insecten hebben veel oorwormen klieren aan de zijkanten van het achterlijf waaruit een stinkende secretie kan worden afgegeven. Deze geelbruine substantie kan door sommige soorten worden afgeschoten richting een vijand. Bij bedreiging worden de achterlijfsaanhangsels dreigend over het lichaam naar voren gebogen; de dreighouding is pure bluf.

De paring vindt in de herfst of in het voorjaar plaats, waarna het vrouwtje haar eitjes al in de winter afzet. Zij kan enkele tientallen eitjes per legsel produceren die door het vrouwtje worden bewaakt. Grotere vrouwtjes produceren meer eitjes dan kleinere soortgenoten. Zodra ze zijn afgezet, houdt ze andere dieren weg bij de eieren, inclusief soortgenoten; ook het mannetje wordt verjaagd. Het vrouwtje likt haar eitjes regelmatig schoon, wat uitdroging en aantasting door schimmels voorkomt. Eventuele bedorven eitjes worden door het vrouwtje opgegeten; dit is haar enige bron van voedsel, omdat ze permanent over de eitjes waakt. Als de nimfen worden geboren, lijken ze al direct op de ouderdieren, al zijn ze veel kleiner en bleek van kleur. De jongen blijven veelal een tijdje bij de moeder. Het verzorgen en beschermen noemt men broedzorg.

Oorwormen kennen een onvolledige gedaanteverwisseling. Dit betekent dat de juvenielen niet in één keer drastisch veranderen, zoals bij de kevers of de vlinders die een larvestadium kennen, maar al bij de geboorte op hun ouders lijken en steeds meer van de volwassen kenmerken krijgen.

Oorwormen zijn vrijwel allemaal alleseters, die leven van dood of levend plantaardig of dierlijk materiaal. Van sommige soorten is bekend dat ze voornamelijk planten eten of juist voornamelijk op andere dieren jagen. De meeste soorten echter hebben een menu dat bestaat uit dode en levende insecten (ook eieren en larven van insecten), algen, schimmels, mossen en plantendelen als jonge blaadjes, bloemen en vruchten. Veel soorten eten ook wel kleine diertjes die ze tussen de planten of het bodemmateriaal vinden, zoals bladluizen. Omdat oorwormen zowel van dood als levend materiaal leven en het ook niet uitmaakt of het van plantaardige of dierlijke oorsprong is, hebben ze een grote voorsprong op veel andere insecten die vaak maar van één soort voedsel kunnen leven. Als een bepaalde voedselbron opdraakt, kan de oorworm makkelijk overschakelen op ander voedsel.

Oorwormen hebben vele vijanden; omdat ze niet giftig zijn en ook geen sterke afweer hebben, worden ze door veel insecteneters beschouwd als een makkelijk hapje. Zowel vogels, zoogdieren, amfibieën en rovende geleedpotigen als sluipvliegen en spinnen eten oorwormen als ze de kans krijgen. Vogels die veel oorwormen eten, zijn onder andere de ekster, de Vlaamse gaai, de spreeuw en de koolmees.

Gebruikte bronnen: Wikipedia, Kennisbank dierplagen, Dier en natuur, Alles over de tuin, Wikimedia Commons (foto's), Waarneming.nl.

Landgoederen en buitenplaatsen

De lezers van de Natuurkijker willen graag een rubriek over landgoederen, zo blijkt uit de IVN-enquête van begin dit jaar. Daarom zijn we gestart met een rubriek over landgoederen in en om Amersfoort.

Het Grand Canal van Geerestein

Tekst en foto's: Kees de Heer

De imposante beukenlaan langs het kanaal staat op instorten, maar nog steeds is het kilometerlange Grand Canal het paradepaardje van landgoed Geerestein. Het oudste landgoed van Woudenberg is vooral cultuurhistorisch uitermate interessant.

Het Grand Canal van Geerestein is ongeveer een kilometer lang

Tijdens mijn rondwandeling op Geerestein schrok ik wel even van de waarschuwborden: "U wordt aangeraden hier niet te lopen omdat de beuken langs het Grand Canal kwetsbaar zijn geworden en gemakkelijk takken laten vallen. Betreding is dan ook op eigen risico".

Maar bij windstil weer kun je prima langs het kaarsrechte kanaal sjouwen. Je moet Geerestein alleen niet tijdens een flinke storm verkennen. Want de beuken zijn stokoud en de enorme variatie in de grondwaterstanden heeft de bomen geen goed gedaan. Bij windstoten kunnen er gemakkelijk takken afbreken...

Ridderhofstad

Het landgoed Geerestein omvat honderdzeventig hectare parkbos, elzenbroek en weiland, doorsneden door eeuwenoude lanen en watergangen. De naam is te danken aan 'gerende' vorm ofwel schuin aflopende vorm van de kavel, waarop het oorspronkelijke kasteel is gesticht.

Het eerste stenen huis van Geerestein is rond 1400 gebouwd door Jacob graaf van Zuylen van Nijvelt, een

De neoclassicistische gevel van Huize Geerestein stamt uit 1834. Vanaf de jaren tachtig is het huis in gebruik als kantoor.

leenheer van de bisschop van Utrecht. Het was destijds een 'ridderhofstad', dat wil zeggen een stenen huis omgeven door een slotgracht. Het kasteel had een belangrijke militaire functie, want de Utrechtse bisschop verdedigde hiermee het Sticht tegen aanvallen vanuit Gelderland.

Tijdens de Hoekse en Kabeljauwse twisten ging het mis. Bisschop David van Bourgondië kreeg ruzie met de Van Zuylen en met andere adellijke families, omdat hij hun rechten probeerde in te perken. In 1482 heeft de bisschop Geerestein belegerd en totaal verwoest. Het kasteel werd echter snel herbouwd en meteen vergroot.

Tuinstijlen

In de eeuwen daarna zwaaiden diverse adellijke families de scepter. Rond 1640 liet Jasper van Lynden het kasteel vergroten. De familie Van Rechteren ging het in 1740 verbouwen tot een Versailles-achtig landhuis, in de Franse barokstijl. De tuinen rond het kasteel werden in de Franse formele tuinstijl beplant met boomgaarden, moestuinen, rechte lanen en hoge hagen. Uit deze periode stamt het Grand Canal van een kilometer lang, tussen het kasteel en de Woudenbergse Grift.

Hendrik Daniel Hooft bouwde het kindershuisje 'Heiligerlee' voor zijn zeven kinderen, in de stijl van een Zwitserse chalet. Het is waarschijnlijk genoemd naar de slag bij Heiligerlee.

Hendrik Daniel Hooft liet in 1838 de boerderij Klein Geerestein herbouwen in verschillende bouwstijlen. De toren kreeg de vroeg neo-gotische stijl van Engelse kerkstorens. Deze toren heeft geen religieuze functie. Hij fungeerde primair als badkamer en de grote klok was bedoeld voor de boeren in de omtrek.

Vanaf de negentiende eeuw zette de familie Hooft haar stempel op het landgoed. In 1834 liet Hendrik Daniel Hooft het kasteel en de bijgebouwen wit pleisteren en verbouwen in neoclassicistische stijl. De oude slotgracht werd gedempt en een groot deel van de tuinen veranderde in weiland. De omgeving van het huis werd omgetoverd tot een park in de Engelse landschapstijl.

Hendrik Daniel zorgde voor nieuwe gebouwen met neo-klassieke, neo-gotische of Zwitserse bouwstijlen. Hij liet zich inspireren door de romantische landschapsschilders en door zijn vele reizen naar verre oorden. Zijn gebouwen fungeerden enerzijds als blikvangers in het landschapspark en anderzijds als uitkijkpunten van waaruit de familie kon genieten van de fraaie vergezichten.

Tegenwoordig heeft Geerestein een mooie mix van oude tuinstijlen. De kaarsrechte eikenlanen en het Grand Canal gaan terug op de oorspronkelijke Franse landschapstijl. De slingerpaden en de verrassende uitzichten horen bij de Engelse landschapstijl, die Hendrik Daniel Hooft introduceerde.

Rijksmonumenten

Landgoed Geerestein telt maar liefst tien rijksmonumenten. Het gaat niet alleen om het kasteel met de bijgebouwen, maar cultuurhistorisch interessant zijn ook twee ingangshekken, het kinderhuisje, de paardenstal en twee boerderijen. Zelfs het landschapspark is een rijksmonument. Allerlei wetenswaardigheden zijn de vinden op de website van het landgoed, zie <https://www.landgoedgeerestein.nl/cultuurhistorie>

Wandeltip Termatenpad

Je kunt Geerestein het beste te voet verkennen. Het landgoed wordt niet doorsneden door fietspaden, het telt wel zeven kilometer aan opengestelde wandelpaden. Het klompenpad 'Termatenpad' maakt een mooie lus over het landgoed Geerestein, waarbij het Grand Canal wordt gekruist. Zie <https://klompenpaden.nl/> en <https://klompenpaden-api.knowlogy.nl/documents/18/Termatenpad-digitale-folder.pdf>

Mijn favoriete plek

Deze rubriek nodigt lezers van de Natuurkijker uit het verhaal van hun favoriete plek in hun leefomgeving op te tekenen. We ervaren onze woonomgeving meestal niet zo bewust, maar er valt veel te beleven, te voet weer anders dan op de fiets. De terugkeer in je eigen buurt geeft een gevoel van weer thuis te zijn.

Het favoriete rondje van Olav-Jan van Gerwen

Tekst: Wil Schonewille

Het is guur weer, met dreigende lichten als we op 11 mei op pad gaan in park Schothorst voor het favoriete rondje van Olav-Jan van Gerwen. De paraplu gaat mee, maar we houden het droog. We zien een blauwe lucht en zelfs even een regenboog als de lucht weer betrekt. Vanaf zijn huis is het nog geen tien minuten lopen naar de vijver van Emiclaer.

Onderweg passeren we een watergang waar nog wel eens een ijsvogel wil zitten, maar vandaag is het stil. Bij de vijver vertelt Olav-Jan over zijn opleiding tot

Olav-Jan bij de vijver van Emiclaer, foto: Wil Schonewille

IVN-natuurgids. Samen met twee medecursisten heeft hij een jaar lang de natuurontwikkelingen rond de vijver gevolgd. Dat was in 2002-2003, maar nog altijd voelt het gebied als zijn vijver. Hij neemt me mee naar het vlonderpad, waar nu de echte koekoeksbloemen in bloei staan. Tussen het groen door zien we de wand waar de ijsvogel broedt. Ooit bedoeld voor oeverzwaluwen, maar die zijn na een paar jaar niet meer teruggekomen. Olav-Jan laat me een foto van de ijsvogel zien die hij dit voorjaar hier maakte. Het is zijn favoriete vogel, ook al hoopt hij hier ooit nog eens de pestvogel te spotten.

De ijsvogel broedt in de oeverzwaluwenwand, foto: Olav-Jan van Gerwen

Na een jeugd in Apeldoorn en studie milieu-economie in Amsterdam viel de keuze op Amersfoort als nieuwe woonplek, na zijn huwelijk in 1991. In 1994 vestigde het gezin zich in de nieuwbouwwijk Kattenbroek, speciaal aan deze kant van de Verborgene zone, met park Schothorst als 'achtertuin'.

Zijn interesse in de natuur is op de Veluwe ontstaan waar Olav-Jan als jonge jongen, vaak te paard, de bossen in trok om wild te spotten. Later kwamen daar de vogels bij. Het polderlandschap rond Amersfoort was nieuw voor hem. Hij is dat steeds meer gaan waarderen.

Olav-Jan werkte, tot zijn vervroegd pensioen dit jaar, bij het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Daar was hij nauw betrokken bij de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot de leefomgeving. Hij omschrijft duurzaamheid als: hier & nu, elders & later. Omdat hij nauwer betrokken wilde zijn bij de lokale natuur, werd hij in 1999 lid van IVN Amersfoort e.o.

Olav-Jan vertelt over de werkgroep Ruimtelijke Ordening en Milieu (ROM), waar hij al jarenlang coördinator van is. Hij was en is betrokken bij allerlei ontwikkelingen in park Schothorst, zoals de herinrichting van de rode-beukenlaan. Namens de IVN-werkgroep en het bestuur diende hij zienswijzen in tegen de versnippering en verstoring van het park, door de bouw van een zwembad, padelbanen of bestemming van Schothorsterlaan 88. Onlangs maakte hij bezwaar tegen de plaatsing van een opblaashal door de korfbalvereniging. Maar ook de ruimtelijke ontwikkelingen elders in Amersfoort worden door de werkgroep, die inmiddels uit acht leden bestaat, op de voet gevolgd. Steeds met het belang van natuur, biodiversiteit en duurzaamheid voorop.

Vaste prik, met of zonder visite, is een rondje om de vijver en dan verder over de dekzandrug, langs de rand van Zielhorst naar de zijingang van het landgoed bij de Hoolestee, om daar via eiken- en beukenlaan, achterlangs de boogschuttersbaan, naar de Schorhorsterlaan te lopen. Vandaag is het stil wat vogels betreft, zelfs de kauwtjes laten zich niet horen, maar de lichtval is prachtig. Het Groene Huis ligt als een juweel tussen de velden.

Als trouw deelnemer aan de Groenvisie-avonden, die daar vanuit de gemeente worden georganiseerd, blijft Olav-Jan goed op de hoogte van wat er speelt op het gebied van ruimtelijke ordening. De mogelijkheid van inspraak en meedenken levert niet alleen een netwerk op, maar ook resultaten. Voor groene organisaties is het Groene Huis echt een huiskamer. De jaarlijkse Groene Markt is elke keer weer een feestelijk gebeuren, waar hij graag het IVN vertegenwoordigt.

We lopen verder richting voormalige kersenlaan, waar nu winterlindes staan. Ze staan er weelderig bij. Ook daar was hij bij betrokken. Een proces van burgerparticipatie dat twee jaar duurde met elke twee weken een bijeenkomst. De kersenbomen waren ziek en ze moesten na vijftientig jaar worden vervangen door klimaatbestendige bomen. Langs de voormalige kersenboog is een dubbele rij bomen aangeplant, waaronder ook niet-inheemse soorten. Alles met oog voor de zichtlijnen op de witte villa, die mooi afsteekt tegen de oude bomen uit een verleden toen het landgoed nog particulier bezit was.

Als we langs de sportvelden van Altis, Mia en de padelbaan lopen, vertelt Olav-Jan over de plannen die er zijn om de omgeving van de sportvelden meer af te schermen en zo de lichtvervuiling en geluidsoverlast te verminderen. Binnenkort zal hij een ronde lopen met de projectleider 'Rustgebied Schothorst', om te kijken hoe dat met extra aanplant is op te lossen. De aanwijzing van een nieuw rustgebied in het park, waarvan de aanleg eind 2026 zal starten, is gelukkig een positieve ontwikkeling. Op grote borden wordt het publiek daarover geïnformeerd.

Als ik hem vraag wat natuur voor hem betekent, noemt Olav-Jan het rentmeesterschap dat hem aanspreekt, het zorgen voor en doorgeven van een gezonde en duurzame leefomgeving aan volgende generaties wereldwijd. Dat is waar hij zich zijn werkzame leven voor heeft ingezet en waar hij zich als vrijwilliger voor wil blijven inzetten. Voor hem is het buiten zijn en de beleving van het landschap waar hij van geniet. Steeds weer is er die verwondering over zo'n mooi gebied vlakbij huis. De verreiker gaat altijd mee, al hebben we die vanavond niet echt nodig gehad.

Wat fijn om zo betrokken te zijn bij de natuur dichtbij huis.

Werkgroep in beeld

IVN en KNNV hebben diverse werkgroepen. In deze rubriek zetten we de schijnwerpers op werkgroepen van het IVN of de KNNV.

IVN-werkgroep Geopark

Tekst: Kees de Heer

De Werkgroep Geopark is een buitenbeentje tussen de andere werkgroepen van IVN Amersfoort. Eigenlijk is dit een werkgroep van maar liefst acht IVN-afdelingen die samen een serie 'geoparkexcursies' organiseren.

Het Geopark Heuvelrug Gooi Vecht is een burgerinitiatief, dat de UNESCO-status 'Geopark' probeert te verwerven voor de gehele stuwwal, vanaf de Grebbeberg tot aan het Gooimeer. Het eerste initiatief hiervoor kwam vanuit de kring rond Geologisch Museum Hofland in Laren, dat van het Noord-Hollandse deel van de Gooi- en Vechtstreek een Geopark wilde maken.

Later kwamen de groene groepen vanuit Zeist met het plan om een vergelijkbaar traject te starten voor de gehele stuwwal, onder de vlag 'Geopark Heuvelrug'. Het heeft een paar jaar geduurd, maar intussen zijn beide werkgroepen gefuseerd en is de gezamenlijke naam 'Geopark Heuvelrug Gooi Vecht'.

Het etiket 'Geopark' is geschikt om aandacht te vragen voor de aardkundige waarden van een regio, voor bijzondere grondsoorten en reliëfverschillen. Om in aanmerking te komen voor de status 'Geopark' moet het gebied eveneens een rijke cultuur en een gevarieerde natuur hebben, maar een unieke ondergrond is verreweg het belangrijkste.

Een regio kan de 'Geopark'-status aanvragen bij de UNESCO, de cultuurclub van de Verenigde Naties die in Parijs zetelt. Meestal zijn het recreatie-ondernem-

mers die hiermee meer toeristen hopen te trekken, maar de nominatie kan eveneens door geografen en biologen in gang worden gezet. Voor de UNESCO-status 'Werelderfgoed' en 'Nationale Park' nemen naties het initiatief, voor een 'Geopark' moet het van onderaf komen, van een burgerinitiatief.

Het bestuur van Geopark Heuvelrug Gooi Vecht probeert al jarenlang steun te verwerven bij allerlei partners. Alle terreinbeherende natuurorganisaties steunen het plan: de Vereniging Natuurmonumenten, het Utrechts Landschap en het Goois Natuurreservaat. De drie betrokken waterschappen en een deel van de gemeenten zijn officieel partner. Maar de helft van de gemeenten en de provincies Utrecht en Noord-Holland aarzelen nog.

Die aarzeling heeft vaak te maken met juridische vraagstukken. Veel bestuurders zijn bang dat een UNESCO-status het gebied op slot zet, dat er straks niets meer mag. De aanwijzing tot 'Werelderfgoed' heeft inderdaad forse consequenties voor het gebruik. Maar het etiket 'Geopark' heeft geen enkel effect op de plannenmakerij. Het onderstreept wel de aardrijkskundige-, cultuurhistorische- en natuurwaarden van een gebied, maar zorgt niet voor een extra bescherming daarvan.

De acht IVN-afdelingen op de Heuvelrug en in de Gooistreek zijn allemaal partner geworden van het burgerinitiatief. Zij bemoeien zich niet zozeer met het lobbyen voor de UNESCO-status van het Geopark, maar zij organiseren her en der in het Geopark speciale excursies. Met de vier brillenmethode van Leesbaar Landschap vertellen landschapsgidsen over bodemtypen en reliëfverschillen, flora en fauna, cultuurhistorie en allerlei patronen in het landschap.

Alle IVN-afdelingen die geoparkexcursies organiseren hebben enkele gidsen die graag landschapsverhalen vertellen. Zij overleggen af en toe om hun

Tijdens de Geoweek organiseren we samen met leraren aardrijkskunde bijzondere buitenlessen (foto: Marc Hofstra)

plannen op elkaar af te stemmen, zo vormen ze samen een 'Werkgroep Geopark'.

Het is de bedoeling dat we de komende jaren steeds meer 'geoparkexcursies' gaan organiseren. We piekeren of we het Geoparkverhaal eveneens via geocaching kunnen vertellen. Verder doen we volop mee aan de Geoweek, als aardrijkskundeleraars voor middelbare scholieren bijzondere buitenlessen organiseren. We gebruiken daarbij een film, die speciaal voor lessen aardrijkskunde is gemaakt: <https://www.youtube.com/watch?v=8xhI4Zxg0fo>

Wil je op de een of andere manier meedoen om in en om Amersfoort, Leudsen of Woudenberg Geopark-verhalen te vertellen, mail dan naar de Werkgroep Geopark: geoparkexcursie@gmail.com

Meer informatie over het Geopark kun je vinden op de website
<https://www.geopark-heuvelrug.nl/>

Boek 'Stuwwal in het laagland'

Het Geopark Heuvelrug heeft vorig jaar een publieksboek gepresenteerd, waarin het gehele Geopark wordt beschreven. De titel is 'Stuwwal in het laagland', zie <https://www.matrijs.com/boek/stuwwal-in-het-laagland-geopark-heuvelrug-gooi-en-vecht/>

De inleidende hoofdstukken bieden algemene verhalen over de bodem, over de waterhuishouding en over de cultuurhistorie. Maar het overgrote deel van het boek is de beschrijving van tientallen 'geocites', van aardrijkskundige monumenten en andere bijzondere plekken op de Heuvelrug. In het slothoofdstuk geeft het bestuur van het Geopark zijn visie op de toekomst van het gebied. Het boek is rijk geïllustreerd, zodat je al bladerend in het boek een complete excursie door het gebied krijgt, vanaf het Gooimeer tot aan de Grebbeberg.

Groene Agenda

Zie de maandelijkse Vooruitkijker of:

- hetgroenehuisamersfoort.nl/agenda
- ivn.nl/afdeling/amersfoort/natuuractiviteiten
- amersfoort.knnv.nl/agenda/

Het IVN

Het IVN, Instituut voor natuur- en milieu-educatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer (kennis over) natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Verspreid over Nederland heeft het IVN zo'n 170 plaatselijke afdelingen en een aantal regionale consulent-schappen. Meer dan 25.000 leden zetten zich actief in voor de natuur en het milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

Minimum bedragen contributie: actief lid € 25-, huisgenootlid € 5,- en jeugdlid gratis.

Uitgaven: viermaal per jaar het landelijke blad Mens en natuur. Plus viermaal per jaar de lokale uitgave De Natuurkijker. Plus digitale nieuwsbrieven, onder de naam Vooruitkijker.

Voorzitter: Paul Vriesekoop,
email: voorzitter@ivnamersfoort.nl
Website: www.ivnamersfoort.nl

De KNNV

De KNNV, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, is een vereniging voor veldbiologie en houdt zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. Onder de leden zijn zowel vakmensen als liefhebbers die meer willen weten. De KNNV verzorgt excursies en lezingen, kampen en reizen, en inventariseert natuurgebieden. Leden ontvangen het landelijke verenigingsblad Natura dat viermaal per jaar verschijnt, met informatie artikelen over natuur, natuurbescherming, boekbesprekingen en nieuws uit de vereniging. KNNV-leden krijgen korting op boeken uit de eigen KNNV uitgeverij.

Het lidmaatschap van de vereniging kost 28 euro per jaar voor leden, en 14 euro voor huisgenootleden. Donateurs betalen minimaal 10 euro per jaar. IBAN KNNV Amersfoort is NL40 TRIO 0788 9141 89.

Uitgaven: viermaal per jaar het landelijke blad Natura, plus viermaal per jaar de digitale Natuurkijker.

Voorzitter (a.i.): Arie van den Bremer,
email: voorzitter@amersfoort.knnv.nl
Website: www.knnv.nl/amersfoort

We juichen het toe als artikelen uit deze uitgave worden overgenomen in andere publicaties, maar wel met bronvermelding: "Uit IVN/KNNV-Amersfoort Natuurkijker Voorjaar 2026"